

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG

TRẦN HOÀNG BIÊN

**QUẢN LÝ LỄ HỘI YÊN THẾ, THỊ TRẤN CẦU GỒ,
HUYỆN YÊN THẾ, TỈNH BẮC GIANG**

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
CHUYÊN NGÀNH QUẢN LÝ VĂN HÓA

Khóa 7 (2017-2019)

Mã số: 8319042

Hà Nội, 2019

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC
SỰ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: TS. Dương Thị Thu Hà

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại Trường Đại học Sự phạm Nghệ thuật Trung ương
Vào hồi:ngày 30 tháng 7 năm 2019

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Lễ hội Yên Thế được tổ chức nhằm kỷ niệm, tôn vinh, tưởng nhớ tới công lao của người anh hùng dân tộc Hoàng Hoa Thám và tinh thần bất diệt của Cuộc khởi nghĩa Yên Thế, đáp ứng nhu cầu hưởng thụ văn hóa tinh thần của nhân dân. Trong những năm qua, UBND huyện Yên Thế và BTC lễ hội Yên Thế đã phối hợp với các đơn vị chức năng thực hiện tốt công tác quản lý lễ hội Yên Thế. Tuy nhiên, hiện nay công tác quản lý lễ hội Yên Thế còn bộc lộ một vài hạn chế, yếu kém như: khu trung tâm tổ chức lễ hội chật hẹp, tình hình an ninh trật tự, công tác vệ sinh môi trường, an toàn thực phẩm chưa đảm bảo được yêu cầu tốt nhất, tình trạng vi phạm trong các hoạt động kinh doanh dịch vụ vẫn còn xảy ra... Xuất phát từ những lý do nêu trên, tác giả lựa chọn đề tài ***“Quản lý lễ hội Yên Thế, thị trấn Cầu Gồ, huyện Yên Thế, tỉnh Bắc Giang”*** để tiến hành nghiên cứu.

2. Lịch sử nghiên cứu

Qua nghiên cứu, hiện chưa có công trình, luận văn nào nghiên cứu sâu về quản lý lễ hội Yên Thế trong thời gian qua. Chính vì vậy, đây cũng là lý do, mục đích để tác giả nghiên cứu về công tác quản lý lễ hội Yên Thế. Trong quá trình nghiên cứu tác giả luận văn có kế thừa một số nội dung, kết quả của tác giả đi trước khi tiếp cận về nguồn gốc và các thành tố trong lễ hội Yên Thế.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu, đánh giá thực trạng công tác quản lý lễ hội Yên Thế hiện nay, từ đó đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội Yên Thế trong thời gian tới.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống một số khái niệm có liên quan và cơ sở pháp lý về quản lý lễ hội, khái quát về lễ hội Yên Thế.
- Khảo sát, đánh giá thực trạng quản lý lễ hội Yên Thế hiện nay.
- Đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội Yên Thế.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Luận văn tập trung nghiên cứu về công tác quản lý lễ hội Yên Thế.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- *Về thời gian:* Luận văn nghiên cứu công tác quản lý lễ hội Yên Thế từ năm 2013 đến 2019.

- *Về không gian:* Tại Đền Thờ, đền Phồn Xương, thuộc không gian tổ chức lễ hội Yên Thế, thị trấn Cầu Gò, huyện Yên Thế, tỉnh Bắc Giang.

5. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp điền dã (phỏng vấn, trưng cầu ý kiến, quan sát, tham dự).
- Phương pháp thu thập, tổng hợp và phân tích thông tin.
- Phương pháp tiếp cận liên ngành (văn hóa học, bảo tàng, dân tộc học, quản lý văn hóa).

6. Những đóng góp của luận văn

- Đóng góp cơ sở lý luận và thực tiễn trong việc xây dựng và hoàn thiện hệ thống chính sách, pháp luật về quản lý lễ hội.

- Luận văn bổ sung thêm những luận cứ khoa học góp phần thực hiện tốt hơn công tác quản lý lễ hội Yên Thế.

7. Cấu trúc của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, nội dung của luận văn gồm có 3 chương.

Chương 1: Những vấn đề chung về quản lý lễ hội và khái quát về lễ hội Yên Thế

Chương 2: Thực trạng quản lý lễ hội Yên Thế

Chương 3: Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội Yên Thế

Chương 1

NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ QUẢN LÝ LỄ HỘI VÀ KHÁI QUÁT VỀ LỄ HỘI YÊN THỂ

1.1. Khái niệm

1.1.1. Di sản văn hóa phi vật thể

Di sản văn hóa phi vật thể là sản phẩm tinh thần gắn với cộng đồng hoặc cá nhân, vật thể và không gian văn hóa liên quan, có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học, thể hiện bản sắc của cộng đồng, không ngừng được tái tạo và được lưu truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác bằng truyền miệng, truyền nghề, trình diễn và các hình thức khác.

1.1.2. Lễ hội

Lễ hội là một trong những hiện tượng sinh hoạt văn hóa cổ truyền tiêu biểu của nhiều tộc người ở nước ta cũng như trên thế giới. Nó là tấm gương phản chiếu khá trung thực đời sống văn hóa của mỗi dân tộc.

1.1.3. Lễ hội truyền thống

Lễ hội truyền thống (bao gồm cả lễ hội tại các di tích lịch sử - văn hóa, lễ hội dân gian) là hình thức sinh hoạt văn hóa cộng đồng được tổ chức theo nghi lễ truyền thống, nhằm đáp ứng nhu cầu tinh thần của nhân dân.

1.1.4. Quản lý

Quản lý là sự tác động có chủ đích của chủ thể quản lý tới đối tượng quản lý một cách liên tục, có tổ chức, liên kết các thành viên trong tổ chức hành động nhằm đạt tới mục tiêu với kết quả tốt nhất.

1.1.5. Quản lý lễ hội

Quản lý lễ hội bao gồm quản lý nhà nước và những hình thức quản lý khác đối với các hoạt động lễ hội. Quản lý lễ hội nhằm đáp ứng nhu cầu phát triển được hiểu là sự tổ chức, huy động các nguồn lực. Nói cách khác thì quản lý lễ hội nhằm các mục tiêu lợi ích công cộng, mục tiêu lợi nhuận hoặc xu hướng phát triển của đất nước.

1.1.6. Bảo tồn

1.1.6.1. Bảo tồn nguyên trạng (bảo tồn nguyên vẹn)

Bảo tồn nguyên trạng là giữ lại không để cho mất đi tình trạng, trạng thái vốn có từ trước.

1.1.6.2. Bảo tồn kế thừa

Bảo tồn kế thừa là giữ lại không để cho mất đi cái thừa kế, thừa hưởng và tiếp tục phát huy.

1.1.6.3. Bảo tồn phát huy

Bảo tồn có nghĩa là giữ lại, không để cho mất đi; còn phát huy là làm cho cái hay, cái tốt lan tỏa tác dụng và tiếp tục nảy nở thêm.

1.2. Cơ sở pháp lý về quản lý lễ hội

1.2.1. Các văn bản của Trung ương

Chỉ thị số 27-CT/TW ngày 12/01/1998 của Bộ Chính trị về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, lễ hội, Luật Di sản văn hóa ngày 29/6/2001 và Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa ngày 18/6/2009, Nghị định số 110/2018/NĐ-CP ngày 29/8/2018 của Chính phủ Quy định về quản lý và tổ chức lễ hội.

1.2.2. Các văn bản của tỉnh Bắc Giang

Quyết định số 74/2013/QĐ-UBND ngày 15/3/2013 của UBND tỉnh Bắc Giang về ban hành Quy định “Thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, lễ hội và một số lễ nghi sinh hoạt cộng đồng khác, Chỉ thị số 02-CT/HU ngày 26/10/2010 của Huyện ủy Yên Thế về việc thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội.

1.3. Nội dung quản lý lễ hội

Trên cơ sở nghiên cứu các tài liệu, văn bản, cùng với đó là căn cứ vào thực tiễn và hướng đề tài luận văn, tác giả luận văn tập trung vào các nội dung quản lý lễ hội để triển khai, phân tích tại chương 2 của luận văn, bao gồm: *Thứ nhất*, ban hành và thực thi các văn bản quản lý lễ hội. *Thứ hai*, xây dựng và kế hoạch tổ chức lễ hội. *Thứ ba*, bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa trong lễ hội. *Thứ tư*, quản lý các sản phẩm văn hóa và dịch vụ trong lễ hội. *Thứ năm*, quản lý môi trường trong lễ hội. *Thứ sáu*, quản lý tài chính, cơ sở vật chất trong lễ hội. *Thứ bảy*, cộng đồng tham gia quản lý lễ hội. *Thứ tám*, công tác thanh, kiểm tra, thi đua, khen thưởng

1.4. Khái quát về lễ hội Yên Thế

1.4.1. Nguồn gốc lễ hội Yên Thế

Lễ hội Yên Thế có nguồn gốc từ lễ hội Phồn Xương khi xưa, được tổ chức vào cuối tháng 8 và đầu tháng 9 âm lịch hàng năm. Từ năm 1884, Hoàng

Hoa Thám đã cho đổi lịch tổ chức vào trung tuần tháng Giêng hàng năm. Từ sau năm 1913, nhân dân Phồn Xương đã đổi lịch tổ chức lễ hội Phồn Xương vào ngày mùng 5 tháng Giêng. Đến năm 1984, UBND tỉnh Hà Bắc (nay là tỉnh Bắc Giang) đã quyết định lấy ngày 16/3 dương lịch hàng năm để tổ chức lễ hội Yên Thế (thay cho lễ hội Phồn Xương xưa kia).

1.4.2. Các thành tố trong lễ hội Yên Thế

1.4.2.1. Không gian, điểm thờ tự tổ chức lễ hội Yên Thế

Đền Thề: Đền Thề vốn dĩ là một ngôi chùa, được xây dựng dưới thời nhà Lê để thờ Phật. Là nơi sinh hoạt tín ngưỡng của nhân dân, nơi Hoàng Hoa Thám thực hành các nghi lễ tâm linh và tổ chức lễ hội, nơi cất máu ăn thề của nghĩa quân Yên Thế trước mỗi giờ phút quyết tử với kẻ thù và cũng là nơi khao quân mỗi khi thắng trận.

Đồn Phồn Xương: Đồn được Hoàng Hoa Thám cho xây dựng trong 02 năm (từ năm 1894 đến năm 1895), gồm 2 vòng thành đắp bằng đất nện. Đồn có 3 cổng, cổng chính và 2 cổng phụ, thành có chu vi 300m, diện tích của thành là 5.000m². Đồn Phồn Xương được coi là thủ phủ, đại bản doanh của nghĩa quân Yên Thế, nơi diễn ra cuộc giao dịch hòa hoãn lần thứ 2 giữa nghĩa quân và thực dân Pháp vào năm 1897.

1.4.2.2. Thời gian tổ chức lễ hội Yên Thế

Lễ hội Yên Thế được tổ chức trong 3 ngày, từ ngày 15 đến ngày 17/3 dương lịch hàng năm, trong đó chính hội là ngày 16/3.

1.4.2.3. Nhân vật tưởng niệm trong lễ hội Yên Thế

Nhân vật tưởng niệm trong lễ hội Yên Thế là Hoàng Hoa Thám. Đó là nhân vật gắn liền với cuộc khởi nghĩa Yên Thế chống lại thực dân Pháp, ngót 30 năm (1884-1913). Ông là thủ lĩnh tối cao của phong trào khởi nghĩa Yên Thế.

1.4.2.4. Các nghi lễ, lễ thức chính trong lễ hội Yên Thế

Lễ hội Yên Thế là một lễ hội truyền thống, lại gắn với phong trào khởi nghĩa Yên Thế, do vậy có rất nhiều các nghi lễ gắn liền với tích xưa được thực hành trong lễ hội như: Lễ tế thần, lễ dâng hương, lễ tế cờ, lễ phóng sinh.

1.4.2.5. Các hoạt động phân hội Yên Thế

Trong lễ hội Yên Thế hội tụ đầy đủ các giá trị văn hóa truyền thống và mang bản sắc văn hóa dân tộc, đồng thời gắn với phong trào khởi nghĩa Yên Thế, gồm: hát quan họ trên thuyền, biểu diễn hát Chèo, biểu diễn nghệ thuật

múa rối nước, các trò chơi dân gian, biểu diễn võ sáo, thi cờ người, trưng bày, giới thiệu ẩm thực của địa phương, thi bắn nỏ, giải chọi dê...

1.4.3. Những giá trị của lễ hội Yên Thế

1.4.3.1. Giáo dục truyền thống yêu nước, đạo lý “uống nước nhớ nguồn”

Việc tổ chức lễ hội Yên Thế nhằm tưởng nhớ tới công lao người anh hùng dân tộc Hoàng Hoa Thám, ông là tấm gương điển hình của tinh thần yêu nước tự cường dân tộc, chiến đấu và hy sinh để bảo vệ độc lập dân tộc. Cuộc đời, sự nghiệp và tinh thần yêu nước của ông không chỉ lan tỏa trong cộng đồng dân cư, mà còn có giá trị giáo dục đặc biệt về lòng yêu nước đối với thế hệ trẻ.

1.4.3.2. Giá trị bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc

Thông qua lễ hội mà các giá trị riêng có, đặc sắc của vùng đất Yên Thế, của cuộc khởi nghĩa Yên Thế, của người anh hùng dân tộc Hoàng Hoa Thám được duy trì và lan tỏa trong đời sống cộng đồng, bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa mà ông cha ta đã để lại.

1.4.3.3. Giá trị cố kết và biểu dương sức mạnh cộng đồng

Tính cố kết cộng đồng trong lễ hội Yên Thế có thể thấy rõ ở việc vào những ngày diễn ra lễ hội, người dân ở khắp nơi trong cả nước, các vùng quê, thôn, bản, phố trên địa bàn huyện họ nô nức, kéo nhau về dự hội và tham gia vào việc tổ chức các hoạt động của lễ hội. Mỗi người một công việc hoặc tham gia vào một hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao nào đó, họ chung sức, chung tay để làm lên sự thành công của lễ hội.

1.4.3.4. Giá trị đáp ứng nhu cầu văn hóa tinh thần của nhân dân

Trong lễ hội Yên Thế bao giờ cũng thấy rõ giá trị đáp ứng nhu cầu tinh thần cho nhân dân, là món ăn tinh thần không thể thiếu cho nhân dân. Đến với lễ hội người dân và du khách thập phương được chứng kiến và thưởng thức các nghi lễ, nghi thức truyền thống, được tham gia vào các sinh hoạt cộng đồng, được thi tài, được giải trí qua các trò chơi dân gian.

1.4.3.5. Giá trị phát triển kinh tế, phát triển du lịch

Lễ hội Yên Thế hàng năm thu hút khoảng 8,5 vạn người, bình quân mỗi năm đem lại nguồn thu cho địa phương và các hộ kinh doanh khoảng 8,5 tỷ đồng.

Tiềm năng của lễ hội Yên Thế là phát triển du lịch về nguồn, du lịch tâm linh, du lịch lịch sử văn hóa.

1.4.4. Vai trò của công tác quản lý đối với lễ hội Yên Thế

Việc quản lý tốt lễ hội Yên Thế góp phần giúp Nhà nước lấy đó làm căn cứ, chuẩn mực để xây dựng, hoàn thiện hệ thống văn bản pháp luật. Góp phần làm giàu cho kho tàng di sản văn hóa của Việt Nam nói chung, bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa của huyện Yên Thế nói riêng. Quản lý tốt lễ hội Yên Thế còn có vai trò xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở; giáo dục truyền thống yêu nước, đạo lý “uống nước nhớ nguồn”, tinh thần chống giặc ngoại xâm của nhân dân Yên Thế cho các thế hệ sau. Mặt khác, quản lý tốt lễ hội Yên Thế còn có vai trò để phát triển kinh tế du lịch của huyện Yên Thế...

Tiểu kết

Tại chương 1, tác giả đã đề cập đến những vấn đề chung về quản lý lễ hội và khái quát về lễ hội Yên Thế. Trong đó nghiên cứu đến các khái niệm liên quan đến đề tài, các văn bản chỉ đạo về quản lý và tổ chức lễ hội của Đảng, Nhà nước, của Bộ VH-TT&DL và của địa phương đã ban hành trong thời gian qua, các văn bản đó ít nhiều đã có vai trò, tác dụng trong công tác quản lý lễ hội Yên Thế. Mặt khác, luận văn còn tập trung nghiên cứu các nội dung chính của quản lý lễ hội, đi sâu vào tìm hiểu nguồn gốc, các thành tố, các nghi lễ và hoạt động chính diễn ra tại lễ hội Yên Thế hiện nay, cùng đó là các giá trị tiêu biểu của lễ hội Yên Thế.

Chương 2

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ LỄ HỘI YÊN THẾ

2.1. Chủ thể quản lý

2.1.1. Chủ thể quản lý nhà nước

2.1.1.1. Cục Di sản văn hóa

Năm 2012, Cục DSVH đã hướng dẫn địa phương lập hồ sơ đề nghị công nhận “Những địa điểm khởi nghĩa Yên Thế” là di tích quốc gia đặc biệt; hướng dẫn các trình tự, thủ tục, bước lập hồ sơ đề nghị đưa lễ hội Yên Thế vào Danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia.

2.1.1.2. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Bắc Giang

Trên cơ sở chức năng, nhiệm vụ được giao, hàng năm Sở VH&TT&DL tỉnh Bắc Giang đều xây dựng, ban hành kế hoạch kiểm tra về các hoạt động tại lễ hội Yên Thế, kiểm tra đối với BTC lễ hội Yên Thế về các nội dung: Kế hoạch tổ chức lễ hội, các phương án đảm bảo an ninh trật tự, an toàn giao thông, phòng chống cháy nổ, an toàn thực phẩm...

2.1.1.3. Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Yên Thế

Đối với lễ hội Yên Thế, Phòng VH&TT huyện đã thực hiện tốt vai trò là cơ quan Thường trực của BTC lễ hội, tham mưu thành lập BTC lễ hội và các văn bản để chỉ đạo, quản lý, tổ chức lễ hội Yên Thế. Tổ chức kiểm tra các hoạt động văn hóa, dịch vụ vui chơi giải trí, cờ bạc trá hình, trò chơi bạo lực, tuyên truyền mê tín dị đoan, hoạt động biểu diễn nghệ thuật, chiếu phim tại lễ hội...

2.1.1.4. Ban Quản lý di tích lịch sử Hoàng Hoa Thám

Tại lễ hội Yên Thế hàng năm, BQL di tích lịch sử Hoàng Hoa Thám đều tổ chức kiểm tra, rà soát, đánh giá hiện trạng của hệ thống di tích đền Thè, đền Phồn Xương để đề xuất tu bổ, tôn tạo. Phân công cán bộ trực bảo vệ, tổ chức quét dọn vệ sinh khu di tích, chỉnh trang, sắp xếp hiện vật trong Nhà trưng bày khởi nghĩa Yên Thế; trực ghi phiếu công đức, lập sổ theo dõi và tiếp nhận nguồn công đức đảm bảo công khai, minh bạch.

2.1.1.5. Ủy ban nhân dân thị trấn Cầu Gồ

UBND thị trấn Cầu Gồ là cơ quan chủ trì, thường trực của Tổ Quản lý lễ hội; lên phương án sơ đồ quy hoạch khu vực bán hàng, cấm bán hàng tại lễ hội, sắp xếp vị trí, thu lệ phí và tổ chức cấp giấy phép cho các hộ kinh doanh tại lễ

hội. Mặt khác, còn cử lực lượng công an viên tham gia hướng dẫn, phân luồng phương tiện giao thông ra, vào khu vực lễ hội. Chỉ đạo, bố trí lực lượng làm công tác vệ sinh môi trường các tuyến phố, khu vực diễn ra lễ hội.

2.1.1.6. Ban Tổ chức lễ hội Yên Thế

BTC lễ hội Yên Thế là bộ máy đóng vai trò quan trọng nhất, thay mặt UBND huyện và chịu mọi trách nhiệm trước Huyện ủy, UBND huyện Yên Thế về công tác quản lý, tổ chức lễ hội, trực tiếp chỉ đạo, điều hành toàn bộ các hoạt động diễn ra tại lễ hội Yên Thế.

2.1.2. Chủ thể quản lý cộng đồng

Lễ hội Yên Thế là sản phẩm của cộng đồng, cộng đồng là người sản sinh, nuôi dưỡng, bồi đắp các giá trị đặc sắc của lễ hội. Cũng chính cộng đồng truyền trao các giá trị đặc sắc của lễ hội từ thế hệ này qua thế hệ khác. Chủ thể quản lý cộng đồng bao gồm người dân đang sinh sống tại các không gian tổ chức lễ hội Yên Thế và các tổ chức đoàn thể, tổ chức chính trị xã hội...

2.1.3. Cơ chế phối hợp giữa chủ thể quản lý

Về cơ chế phối hợp theo trục dọc: Được thể hiện ở chỗ từ trên xuống, từ Trung ương đến địa phương, bao gồm Cục Di sản văn hóa, Sở VH&TT&DL tỉnh Bắc Giang, Phòng VH&TT huyện Yên Thế phối hợp với nhau để quản lý lễ hội Yên Thế.

Về cơ chế phối hợp theo trục ngang: Hội người cao tuổi thị trấn Cầu Gò phối hợp với Hội bản tự đền Thề đón tiếp khách tại di tích và kiểm kê nguồn tiền công đức; lực lượng dân quân tự vệ phối hợp với tổ tự quản về an ninh trật tự của các thôn, phố để tuần tra đêm, giữ gìn công tác an ninh trật tự tại lễ hội. Các Hội Nông dân, Hội Phụ nữ, Hội Người cao tuổi huyện phối hợp với nhau để tổ chức các hoạt động văn hóa, thể thao tại lễ hội. Các CLB hát quan họ, song hao, võ thuật cổ truyền... cùng phối hợp, chung tay bảo tồn các di sản có trong lễ hội.

2.2. Hoạt động quản lý lễ hội

2.2.1. Ban hành và thực thi các văn bản quản lý lễ hội

Trong những năm qua Đảng và Nhà nước, cũng như huyện Yên Thế đã ban hành rất nhiều các văn bản về quản lý, tổ chức lễ hội (như đã nêu ở mục 1.2). Để các văn bản của Trung ương, của tỉnh và huyện đi vào thực tiễn, BTC lễ hội Yên Thế đã tổ chức tuyên truyền bằng nhiều hình thức. Thông qua việc ban hành và tuyên truyền, phổ biến, thực thi các văn bản nêu trên đã có vai trò

tích cực trong công tác quản lý lễ hội Yên Thế. Tuy nhiên, hiện nay việc ban hành các văn bản của Trung ương về công tác quản lý, tổ chức lễ hội vẫn còn những tồn tại, bất cập, cần phải được rà soát, hoàn thiện và bổ sung.

2.2.2. Xây dựng kế hoạch, phương án tổ chức lễ hội

Qua nghiên cứu, có thể thấy rằng từ năm 1984 đến nay, lễ hội Yên Thế khi tổ chức đều xây dựng kế hoạch, phương án cụ thể từ khâu chuẩn bị, tổ chức và rút kinh nghiệm sau mỗi mùa lễ hội. Trong kế hoạch tổ chức lễ hội Yên Thế hàng năm đã đề ra được mục đích, yêu cầu, nội dung, các hoạt động diễn ra trong lễ hội.

2.2.3. Bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa trong lễ hội

Về di sản văn hóa phi vật thể:

BTC lễ hội Yên Thế đã quan tâm bảo tồn, phục dựng và cho tái hiện lại nghi lễ tế cờ của nghĩa quân Hoàng Hoa Thám tại lễ hội Yên Thế hàng năm. Cùng với đó là BTC lễ hội còn quan tâm bảo tồn và phục dựng dựng lễ tế thần, lễ phóng sinh. Ngoài ra, trong lễ hội Yên Thế còn có rất nhiều các hoạt động thể hiện vai trò quản lý, bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể như: Tổ chức giải vô địch võ cổ truyền, biểu diễn võ sáo, giải cưỡi ngựa bắn nỏ, biểu diễn múa rối nước, hát quan họ, biểu diễn Chèo, các trò chơi dân gian...

Về di sản văn hóa vật thể:

Trong các di sản văn hóa vật thể liên quan đến lễ hội Yên Thế, có lẽ đền Thè là một trong những di sản văn hóa có giá trị nhất, ngôi đền được xây dựng từ thời kỳ Hoàng Hoa Thám lãnh đạo cuộc khởi nghĩa Yên Thế cách đây hơn 100 năm và được bảo tồn nguyên vẹn cho đến ngày nay. Cùng với việc bảo tồn nguyên trạng di tích đền Thè, năm 1984 UBND huyện Yên Thế đã tiến hành phục dựng lại đền Phồn Xương, dấu tích của đền được Hoàng Hoa Thám đắp vào năm 1894-1895. Ngoài ra, UBND huyện Yên Thế còn lập hồ sơ trình Chính phủ ban hành Quyết định số 1537/QĐ-TTg ngày 29/8/2014 về việc phê duyệt Quy hoạch tổng thể bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích lịch sử quốc gia đặc biệt Những địa điểm khởi nghĩa Yên Thế...

2.2.4. Quản lý các sản phẩm văn hóa và dịch vụ trong lễ hội

2.2.4.1. Quản lý các sản phẩm văn hóa

Tại lễ hội có một số hoạt động văn hóa, sản phẩm văn hóa thuộc lĩnh vực biểu diễn nghệ thuật mang tính chất phục vụ nhiệm vụ chính trị, không bán vé

thu tiền, cụ thể như như: biểu diễn hát Chèo, múa rối nước, hát quan họ, lễ tế cờ, lễ tế thần... Để quản lý nhà nước về lĩnh vực này, BTC lễ hội đều yêu cầu các đoàn nghệ thuật phải xây dựng kịch bản, nội dung các chương trình, tiết mục để BTC lễ hội phê duyệt. Mặt khác, tại lễ hội Yên Thế còn có các sản phẩm văn hóa phục vụ tại lễ hội như: kinh doanh giới thiệu ẩm thực gà đồi Yên Thế, thương phẩm dê Yên Thế, chè xanh bản ven, mật ong rừng, rượu ngô men lá... Các sản phẩm ẩm thực này đều được quản lý, kiểm tra, giám sát chặt chẽ của các cơ quan chức năng, phải dán nhãn mác của cơ sở sản xuất, đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm...

2.2.4.2. Quản lý các dịch vụ trong lễ hội

Trong lễ hội Yên Thế có các dịch vụ: Trông giữ xe, dịch vụ ăn uống, dịch vụ văn hóa, trò chơi thiếu nhi, bán đồ lưu niệm... Để quản lý hiệu quả đối với các loại hình kinh doanh dịch vụ, BTC lễ hội đã thành lập Tổ quản lý lễ hội, xây dựng sơ đồ vị trí bán hàng, không được bán hàng, tổ chức cho người dân đăng ký, bốc thăm thuê các vị trí, địa điểm bán hàng, ký cam kết về vệ sinh an toàn thực phẩm, cam kết hoạt động theo từng loại hình dịch vụ riêng, niêm yết giá và bán đúng giá quy định...

2.2.5. Quản lý môi trường trong lễ hội

2.2.5.1. Quản lý công tác vệ sinh môi trường và an toàn thực phẩm

BTC lễ hội đã giao cho UBND thị trấn Cầu Gò xây dựng kế hoạch, thành lập Tổ vệ sinh môi trường trong lễ hội gồm có 40 người. BTC lễ hội phối hợp với Tỉnh đoàn Bắc Giang bố trí 01 điểm truyền thông công cộng và dựng 01 màn hình điện tử khoảng 30 inch tại lễ hội để tuyên truyền về công tác môi trường. Tổ chức tuyên truyền trên hệ thống đài truyền thanh, tổ chức cắm biển, bảng cấm đổ rác bừa bãi, bố trí 80 thùng rác, 12 công trình vệ sinh công cộng, huy động 100 đoàn viên tham gia vào lễ hội để hướng dẫn người dân, du khách và các hộ kinh doanh xả rác đúng nơi quy định.

Trung tâm Y tế huyện Yên Thế đã chủ động xây dựng kế hoạch, phương án đảm bảo công tác vệ sinh, an toàn thực phẩm trong những ngày diễn ra lễ hội, thành lập tổ kiểm tra An toàn thực phẩm tại lễ hội. Hướng dẫn và yêu cầu các hộ kinh doanh dịch vụ ăn uống ký cam kết đảm bảo về vệ sinh, an toàn thực phẩm, tổ chức cấp giấy chứng nhận tạm thời đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm cho các hộ kinh doanh dịch vụ ăn uống.

2.2.5.2. Công tác quản lý an ninh, trật tự, ATGT, phòng chống cháy nổ

Công an huyện xây dựng kế hoạch, phương án đảm bảo an ninh trật tự, an toàn giao thông tại lễ hội; bố trí 100 cán bộ, chiến sỹ chia thành 10 tổ công tác tại các vị trí địa điểm khác nhau trong khu vực lễ hội. Ngoài lực lượng cán bộ, chiến sỹ của Công an huyện ra, còn có lực lượng của Công an tỉnh Bắc Giang về phối hợp với Công an huyện Yên Thế làm nhiệm vụ tại lễ hội 30 người, Ban Chỉ huy Quân sự huyện 50 người, lực lượng công an, quân sự của thị trấn Cầu Gồ, công an viên của các phố thuộc thị trấn Cầu Gồ có khoảng 18 người tham gia vào làm nhiệm vụ an ninh trật tự tại lễ hội.

Về công tác an toàn giao thông, Công an huyện Yên Thế đã lập các chốt chặn tại các tuyến đường cách khu vực trung tâm của lễ hội khoảng 700m. Các chốt chặn này làm nhiệm vụ không cho bất kỳ phương tiện giao thông vào khu vực lễ hội (trừ xe của lực lượng thực thi nhiệm vụ, xe đại biểu), đồng thời hướng dẫn các phương tiện cơ giới đi vào đường tránh để không gây ùn tắc giao thông. Cùng với đó là bố trí lực lượng tăng cường tuần tra, kiểm tra công tác ATGT trong những ngày diễn ra lễ hội.

2.2.5.3. Quản lý hoạt động an sinh xã hội, ăn xin, ăn mày

Ở lễ hội Yên Thế, BTC lễ hội đã thành lập được Tổ Quản lý an sinh xã hội gồm 10 đồng chí thành viên, do Phòng Lao động Thương binh và xã hội huyện làm cơ quan thường trực. Trong thời gian diễn ra lễ hội Tổ có nhiệm vụ tuần tra, kiểm tra tại các khu vực lễ hội, khi phát hiện đối tượng ăn xin, sử dụng người khuyết tật bán hàng rong tại lễ hội Tổ sẽ tuyên truyền, vận động, đồng thời yêu cầu các đối tượng này ra khỏi khu vực lễ hội.

2.2.6. Quản lý tài chính, cơ sở vật chất lễ hội

2.2.6.1. Về tài chính và nguồn nhân lực quản lý tài chính

Đối với lễ hội Yên Thế việc quản lý tài chính tại lễ hội, gồm có các nguồn kinh phí:

Một là, nguồn kinh phí do UBND huyện Yên Thế cấp cho Ban Tổ chức lễ hội (năm 2018 là 1.800.000.000đ, năm 2019 là 1.927.442.000đ).

Hai là, nguồn kinh phí thu từ công đức, bình quân mỗi năm thu được 380 triệu đồng/năm.

Ba là, nguồn kinh phí thu từ phân lô, thuê mặt bằng kinh doanh tại lễ hội, bình quân mỗi năm thu được 250 triệu đồng/năm.

Về cơ bản việc quản lý nguồn tài chính tại lễ hội Yên Thế được thực hiện khá tốt. Đặc biệt là nguồn kinh phí thu từ nguồn công đức được thực hiện khá chặt chẽ, có sổ theo dõi, ghi chép rõ ràng, dưới sự giám sát của cộng đồng và Phòng Tài chính - Kế hoạch huyện.

2.2.6.2. Quản lý cơ sở vật chất phục vụ lễ hội

Cơ sở vật chất phục vụ lễ hội Yên Thế bao gồm: Đền Thè và đền Phồn Xương là một trong những tâm điểm chính góp phần tạo nên lễ hội; ngoài ra còn có nhà trưng bày khởi nghĩa Yên Thế, tượng đài Hoàng Hoa Thám, sân vận động huyện Yên Thế... Nhìn chung công tác quản lý cơ sở vật chất phục vụ cho việc tổ chức lễ hội Yên Thế về cơ bản là được quản lý chặt chẽ, đáp ứng được yêu cầu, nhiệm vụ để tổ chức lễ hội.

2.2.7. Cộng đồng tham gia quản lý lễ hội

2.2.7.1. Người dân tham gia quản lý lễ hội

Ở lễ hội Yên Thế, khi tổ chức phần lễ tế, lễ dâng hương, lễ phóng sinh, lễ khai mạc đều có sự tham gia và chứng kiến của cộng đồng dân cư. Việc tổ chức phần nghi lễ tốt hay không họ sẽ là những người cảm nhận, đánh giá và có ý kiến phản hồi lại với cơ quan quản lý nhà nước. Trong các trò chơi, thi tài thể thao, hội thi, hội diễn, người dân và khách du lịch là lực lượng tham gia đông đảo và tạo ra sức hấp dẫn cho lễ hội. Ngoài ra người dân cũng chính là đối tượng đang sở hữu, nắm giữ, quản lý và bảo tồn các di sản văn hóa, họ mang những di sản văn hóa đó tham gia vào các hoạt động của lễ hội, đóng góp cho lễ hội.

2.2.7.2. Các tổ chức đoàn thể, tổ chức chính trị xã hội

Các tổ chức đoàn thể, tổ chức chính trị xã hội tham gia quản lý lễ hội Yên Thế bao gồm: Ủy ban Mặt trận Tổ quốc huyện Yên Thế, Đoàn thanh niên, Hội Nông dân huyện Yên Thế, Hội Phụ nữ huyện Yên Thế... Ngoài ra còn có Hội người cao tuổi tham gia quản lý, tổ chức lễ hội Yên Thế. Thành phần của cộng đồng trong việc tham gia quản lý, tổ chức lễ hội còn có Câu lạc bộ Võ thuật Hoàng Hoa Thám, Câu Lạc bộ bóng bàn, Câu Lạc bộ cầu lông, Câu Lạc bộ cờ tướng huyện Yên Thế, Câu Lạc bộ hát quan họ xã Bồ Hạ, Câu Lạc bộ hát soong hao, hát then...

2.2.8. Công tác thanh, kiểm tra, thi đua khen thưởng

2.2.8.1. Hoạt động thanh, kiểm tra của cơ quan Nhà nước

Qua nghiên cứu, tại lễ hội Yên Thế có các hoạt động thanh, kiểm tra như sau: Đoàn kiểm tra về ANTT, ATGT do Công an huyện chủ trì, Đoàn kiểm tra

Liên ngành văn hóa do Phòng Văn hóa và Thông tin huyện chủ trì, Tổ kiểm tra các hoạt động an sinh xã hội do Phòng Lao động Thương binh và xã hội huyện chủ trì, Đội Quản lý trị trường số 6 huyện, Đoàn kiểm tra về công tác vệ sinh an toàn thực phẩm do Trung tâm Y tế huyện chủ trì thực hiện...

2.2.8.2. Hoạt động kiểm tra, giám sát của cộng đồng

Hoạt động kiểm tra, giám sát của cộng đồng được thể hiện ở chỗ người dân tham dự vào các hoạt động của lễ hội, họ là những người trực tiếp thưởng thức và cũng là người có quyền kiểm tra, giám sát các hoạt động của BTC lễ hội, có quyền đánh giá chất lượng của các nội dung lễ hội. Hội người cao tuổi của thị trấn Cầu Gò cũng cử đại diện của Hội tham gia kiểm tra, giám sát việc thu, chi nguồn tiền công đức tại lễ hội.

2.2.8.3. Công tác thi đua khen thưởng

Đối với lễ hội Yên Thế hàng năm, sau khi kết thúc hội, Ban Tổ chức đều tổ chức Hội nghị tổng kết để đánh giá kết quả triển khai thực hiện, kịp thời chỉ rõ những tồn tại khuyết điểm trong công tác tổ chức để đề ra giải pháp cho năm sau. Qua đó đã kịp thời biểu dương các cơ quan, đơn vị triển khai thực hiện tốt các nội dung được phân công, đồng thời cũng thẳng thắn phê bình các cơ quan, đơn vị chưa thực hiện tốt.

2.3. Đánh giá chung

2.3.1. Ưu điểm và nguyên nhân

2.3.1.1. Ưu điểm

Qua quá trình nghiên cứu có thể thấy rằng công tác quản lý, tổ chức lễ hội Yên Thế trong những năm qua đã được Huyện ủy, UBND huyện quan tâm chỉ đạo bằng nhiều giải pháp cụ thể, từ đó đã tạo sự chuyển biến tích cực trong công tác tổ chức, quản lý lễ hội. Công tác bảo tồn và phát huy các di sản trong lễ hội được quan tâm thực hiện. Các hoạt động kinh doanh dịch vụ trong lễ hội cơ bản được quản lý chặt chẽ. Tình hình an ninh trật tự trong lễ hội được ổn định, các cửa hàng kinh doanh dịch vụ ăn uống, giải khát cơ bản đáp ứng yêu cầu về an toàn thực phẩm. Công tác vệ sinh môi trường trước, trong và sau lễ hội được thực hiện thường xuyên, đảm bảo cảnh quan môi trường...

2.3.1.2. Nguyên nhân

Do có sự quan tâm, tập trung chỉ đạo của Huyện ủy, UBND huyện Yên Thế, đã kịp thời ban hành các văn bản chỉ đạo, xây dựng các kế hoạch, phương án

tổ chức, quản lý lễ hội. Mặt khác BTC lễ hội đã có sự phân công cụ thể, rõ ràng cho các đồng chí thành viên BTC, thường xuyên tổ chức hội nghị kiểm điểm, đánh giá tiến độ, kết quả thực hiện của các ngành thành viên. Các chủ thể quản lý đã nêu cao vai trò, tinh thần trách nhiệm, chủ động tham mưu, đề xuất với cấp trên các giải pháp để tăng cường công tác quản lý lễ hội, ngoài ra còn phối hợp chặt chẽ với nhau để quản lý và tổ chức lễ hội.

2.3.2. Hạn chế và nguyên nhân

2.3.2.1. Hạn chế

Trong công tác quản lý lễ hội chưa phát huy được hết vị trí, vai trò của các chủ thể quản lý, việc ban hành các văn bản còn có những nội dung chưa được cụ thể, mang chính chung chung, công tác bảo tồn và phát huy các di sản trong lễ hội chưa được quan tâm đúng mức, công tác quản lý các sản phẩm văn hóa, dịch vụ văn hóa trong lễ hội còn chưa nghiêm và chưa chặt chẽ. Các hoạt động kinh doanh dịch vụ trong lễ hội vẫn còn vi phạm, công tác quản lý an ninh trật tự, an toàn giao thông vẫn chưa được triệt để, công tác quản lý nguồn tài chính tại lễ hội còn chưa hiệu quả, công tác đầu tư, xây dựng cơ sở vật chất phục vụ cho việc tổ chức các hoạt động của lễ hội còn chưa được quan tâm đúng mức...

2.3.2.2. Nguyên nhân

Nhà nước đã can thiệp sâu vào công tác quản lý, tổ chức lễ hội, chưa thấy hết được vị trí, vai trò, quyền lực của cộng đồng. Cùng với đó là các chủ thể quản lý nhà nước chưa nêu cao tinh thần, trách nhiệm của ngành.

Một nguyên nhân cũng vô cùng quan trọng, đó là đội ngũ cán bộ của Phòng VH&TT huyện Yên Thế và UBND thị trấn Cầu Gò còn mỏng.

BTC lễ hội chưa thấy hết được giá trị của các di sản văn hóa trong lễ hội, nên chưa quan tâm đúng mức khôi phục và bảo tồn phát huy các di sản đã có trong lễ hội những năm trước đây.

Một nguyên nhân dẫn đến không gian tổ chức lễ hội còn nhỏ hẹp đó là Khu di tích lịch sử Hoàng Hoa Thám đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt quy hoạch theo Quyết định số 1537/QĐ-TTg ngày 29/8/2014 nhưng UBND huyện chưa quan tâm, dành kinh phí đền bù, giải phóng mặt bằng để mở rộng không gian tổ chức lễ hội.

Ý thức của một số người dân, du khách thập phương khi tham gia lễ hội và các hộ kinh doanh tại lễ hội còn chưa cao, chưa tự giác cao chấp hành các quy định của pháp luật và nội quy, quy định của BTC đề ra.

Tiểu kết

Qua quá trình nghiên cứu, tác giả đã phân tích, đánh giá kết quả đã làm được trong công tác quản lý lễ hội Yên Thế hiện nay (thể hiện ở phần đánh giá ưu điểm). Cùng với đó tác giả đã chỉ ra những hạn chế như: chưa phát huy được vai trò quản lý của chủ thể cộng đồng; việc ban hành các văn bản còn bất cập, chưa cụ thể; BTC lễ hội chưa đi sâu vào khai thác, khôi phục các giá trị bản sắc văn hóa đã từng có trong lễ hội trước đây; không gian tổ chức lễ hội còn nhỏ hẹp... các hộ kinh doanh dịch vụ tại lễ hội vẫn còn vi phạm; công tác quản lý an ninh trật tự, an toàn giao thông vẫn chưa triệt để...

Chương 3

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ LỄ HỘI YÊN THẾ

3.1. Yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý lễ hội Yên Thế

3.1.1. Yếu tố khách quan

Việc giao lưu, tiếp thu tinh hoa văn hóa của các nước trên Thế giới, giữa các địa phương, vùng miền trong nước ít nhiều đã tác động đến bản sắc và truyền thống văn hóa của huyện Yên Thế, làm ảnh hưởng đến việc bảo tồn, phát huy các giá trị di sản văn hóa trong lễ hội Yên Thế.

Mặt khác, sự phát triển của nền kinh tế thị trường theo định hướng xã hội chủ nghĩa cũng là một trong yếu tố làm ảnh hưởng đến công tác quản lý lễ hội Yên Thế.

Một yếu tố khác đó là, lễ hội là nơi tập trung, thu hút đông đảo các du khách ở khắp mọi nơi trong cả nước đến dự hội, nhiều khi tính dự báo không chính xác, không gian tổ chức chật hẹp, gây chen lấn, xô đẩy, từ đó ảnh hưởng đến công tác quản lý lễ hội.

3.1.2. Yếu tố chủ quan

Trình độ chuyên môn của cán bộ làm công tác quản lý lễ hội, những người làm công tác tham mưu ban hành các văn bản quy phạm pháp luật, các văn bản chỉ đạo, quản lý và cả những người trực tiếp tham gia vào công tác quản lý và tổ chức lễ hội Yên Thế còn hạn chế.

Một vấn đề nữa cũng làm hạn chế về năng lực của cán bộ quản lý, tổ chức lễ hội Yên Thế như: Hiện nay Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Yên Thế có 5 biên chế, trong đó cả 5 cán bộ đều không có trình độ chuyên môn được đào tạo đúng chuyên ngành quản lý văn hóa, quản lý lễ hội.

Người dân và các hội kinh doanh tại lễ hội ý thức chưa cao, chưa chấp hành tốt các quy định của BTC lễ hội đề ra.

Việc tham mưu của các cơ quan, đơn vị về công tác tổ chức, quản lý lễ hội chưa có nhiều sáng tạo, chưa thấy được sự đổi mới.

3.2. Giải pháp

3.2.1. *Củng cố và phát huy vai trò của các chủ thể quản lý*

3.2.1.1. *Về củng cố và phát huy vai trò chủ thể nhà nước*

Khi thành lập BTC lễ hội Yên Thế cần phải rà soát, xem xét kỹ các nhiệm vụ về quản lý, tổ chức lễ hội để bố trí đầy đủ thành phần cho phù hợp, kịp thời kiện toàn, bổ sung thành viên BTC lễ hội khi thấy cần thiết.

Thành lập đầy đủ các đoàn kiểm tra liên ngành, đảm bảo về số lượng, trang thiết bị phục vụ cho công tác thanh, kiểm tra. Tăng cường sự phối hợp giữa các chủ thể quản lý nhà nước với nhau, xây dựng quy chế phối hợp giữa các chủ thể quản lý lễ hội.

Thường xuyên tổ chức, mở các lớp đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn chuyên sâu và nâng cao nghiệp vụ về quản lý văn hóa ở cơ sở, quản lý lễ hội truyền thống cho cán bộ, công chức, viên chức từ huyện đến cơ sở tham gia vào việc quản lý, tổ chức lễ hội.

3.2.1.2. Phát huy toàn diện vai trò của cộng đồng trong tổ chức và quản lý lễ hội

Trong hoạt động quản lý lễ hội Yên Thế hiện nay cần tiếp tục duy trì, vận động và phát huy hơn nữa vai trò của cộng đồng trong việc tham gia quản lý, tổ chức các hoạt động của lễ hội, khi thành lập BTC lễ hội cần quan tâm hơn nữa đưa thành phần đại diện của cộng đồng dân cư vào trong BTC lễ hội vào các tổ quản lý.

3.2.2. Hoàn thiện và tổ chức tuyên truyền, phổ biến văn bản quản lý lễ hội

3.2.2.1. Về xây dựng và hoàn thiện các văn bản quản lý lễ hội

BTC lễ hội xây dựng quy chế làm việc theo quy định tại điểm a, khoản 2, điều 7, Nghị định 110/2018/NĐ-CP ngày 29/8/2018 của Chính phủ; xây dựng mức giá trông giữ xe áp dụng cho các hộ kinh doanh dịch vụ trông giữ xe tại lễ hội trình UBND huyện phê duyệt. Các cơ quan, đơn vị của huyện trên cơ sở chức năng, nhiệm vụ được giao về quản lý các hoạt động tại lễ hội tiếp tục rà soát, bổ sung, ban hành các văn bản, nội quy, quy định, các bản cam kết về các hoạt động kinh doanh tại lễ hội, xây dựng quy chế phối hợp giữa cấp trên và cấp dưới...

3.2.2.2. Tổ chức tuyên truyền, phổ biến các văn bản quản lý lễ hội

Tổ chức tuyên truyền trực quan bằng các hình thức pa nô, khẩu hiệu, biểu ngữ, băng rôn... về nội dung các nội quy, quy định của BTC lễ hội. Xây dựng, bố trí các điểm truyền thông tại khu vực lễ hội để đăng tải các video, clip tuyên truyền, biên soạn, phát tờ rơi, tờ gấp, đọc tin bài tuyên truyền về các nội quy, quy định của BTC lễ hội, về công tác đảm bảo vệ sinh môi trường, an toàn thực phẩm, thực hiện nếp sống văn minh, ứng xử có văn hóa tại lễ hội...

3.2.3. Ban hành kế hoạch, phương án tổ chức lễ hội hướng tới mục tiêu phát triển bền vững

Ngành văn hóa và thông tin huyện cần nghiên cứu, tham mưu cho UBND huyện xây dựng, ban hành các chương trình, kế hoạch, đề án ngắn hạn, dài hạn về nâng cao chất lượng công tác quản lý, tổ chức lễ hội Yên Thế.

Theo tìm hiểu, hiện nay BTC lễ hội Yên Thế chưa xây dựng, ban hành được phương án đảm bảo công tác vệ sinh môi trường tại lễ hội, chính vì vậy trong thời gian tới BTC lễ hội phải xây dựng, ban hành được phương án đảm bảo công tác vệ sinh môi trường tại lễ hội.

Có phương án bố trí các xe phòng cháy, chữa cháy lưu động, trang bị đầy đủ các bình phòng cháy, chữa cháy tại nhiều địa điểm trong khu vực lễ hội.

Tiếp tục duy trì các phương án đang thực hiện tốt như: đảm bảo nguồn điện cho tổ chức lễ hội, phương án đảm bảo An ninh trật tự, An toàn giao thông, phương án đảm bảo An toàn thực phẩm.

3.2.4. *Đẩy mạnh công tác bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa trong lễ hội*

3.2.4.1. *Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa vật thể*

Đẩy nhanh tiến độ đầu tư xây dựng các hạng mục công trình theo Quyết định số 1537/QĐ-TTg ngày 29/8/2014 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Quy hoạch tổng thể bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích lịch sử quốc gia đặc biệt Những địa điểm khởi nghĩa Yên Thế.

Quan tâm, bố trí kinh phí đền bù giải phóng mặt bằng, thu hồi đất, tạo điều kiện thuận lợi về đất đai cho việc xây dựng các hạng mục công trình, cơ sở hạ tầng tại di tích.

Tiếp tục triển khai thực hiện có hiệu quả các mục tiêu, nội dung, nhiệm vụ, giải pháp trong Nghị quyết số 101-NQ/HU ngày 15/11/2016 của Ban Thường vụ Huyện ủy Yên Thế và Đề án số 104/ĐA-UBND ngày 25/11/2016 của UBND huyện Yên Thế về Bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích quốc gia đặc biệt Những địa điểm khởi nghĩa Yên Thế gắn với phát triển du lịch huyện Yên Thế giai đoạn 2016-2020 và những năm tiếp theo.

3.2.4.2. *Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể*

Tiếp tục bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa phi vật thể đã có trong lễ hội hiện nay, mặt khác phải có giải pháp, định hướng sưu tầm, phục dựng, bổ sung thêm một số hoạt động văn hóa có giá trị truyền thống hoặc mang bản sắc văn hóa của địa phương đã được tổ chức trong lễ hội trước đây như: Trò chơi đu quay, đấu vật, biểu diễn võ sáo, tổ chức phiên chợ quê, chợ gà...

Có chính sách thỏa đáng, quan tâm hơn nữa đến các nghệ nhân để họ truyền dạy cho cộng đồng những di sản văn hóa còn lưu giữ được trong tâm thức. Biết cách khơi dậy sức sáng tạo, chủ động của nhân dân trong các hình thức sinh hoạt cộng đồng nhằm đáp ứng nhu cầu hoạt động văn hóa trong thời kỳ mới. Nâng cao chất lượng nghiên cứu khoa học về các giá trị di sản văn hóa

phi vật thể đặc sắc, mở lớp bồi dưỡng, tập huấn về dân ca, dân vũ truyền thống, tập huấn, hướng dẫn tổ chức các trò chơi dân gian.

3.2.5. Nâng cao hiệu quả quản lý các sản phẩm văn hóa và dịch vụ trong lễ hội

3.2.5.1. Quản lý các sản phẩm văn hóa

Đối với các hoạt động biểu diễn nghệ thuật, các nghi lễ, nghi thức phục vụ nhiệm vụ chính trị, thì tiếp tục duy trì và yêu cầu các đơn vị tổ chức phải xây dựng kịch bản cụ thể, nội dung chương trình để BTC lễ hội phê duyệt, tổng duyệt. Kiên quyết không cho các đơn vị biểu diễn nghệ thuật không có giấy phép biểu diễn do cơ quan có thẩm quyền cấp hoặc không có thông báo tiếp nhận biểu diễn nghệ thuật, quảng cáo do Sở VH TT & DL tỉnh Bắc Giang cấp. Giám sát chặt chẽ quá trình biểu diễn của các đơn vị biểu diễn nghệ thuật.

3.2.5.2. Về quản lý các hoạt động kinh doanh dịch vụ

Ban Tổ chức lễ hội, các cơ quan quản lý nhà nước tiếp tục yêu cầu các chủ cơ sở ký cam kết hoạt động, thực hiện niêm yết giá theo quy định để du khách và nhân dân được biết. Bố trí nhiều điểm trông giữ xe của Ban Tổ chức và thu theo mức giá của Hội đồng nhân dân tỉnh quy định. Bố trí, quy hoạch các điểm trông giữ xe vào các khu vực vị trí đất trống, sân bãi của các cơ quan, trường học, các khu vực công cộng cách xa khu trung tâm tổ chức lễ hội.

Xử lý nghiêm các trường hợp ngồi vào khu vực cấm bán hàng, các trường hợp bán hàng rong. Hướng dẫn các hộ kinh doanh về quy trình xử lý rác thải, quy trình và cách đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm; mở lớp tập huấn hướng dẫn quy trình xử lý rác thải, quy trình và cách đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm để nâng cao ý thức chấp hành.

Tiếp tục duy trì việc quy hoạch, bố trí một số hoạt động biểu diễn, hoạt động vui chơi, giải trí ra ngoài khu trung tâm lễ hội để không gây tiếng ồn làm ảnh hưởng đến không gian tâm linh diễn ra các hoạt động nghi lễ.

3.2.5.3. Quy hoạch, mở rộng không gian tổ chức lễ hội

Hiện nay, khu di tích lịch sử đền Thề, đền Phồn Xương nơi diễn ra lễ hội Yên Thế có diện tích hiện trạng là 5,3ha, đã được Thủ tướng Chính phủ quy hoạch mở rộng thành 12ha. Thời gian tới UBND huyện Yên Thế cần kiến nghị với UBND tỉnh Bắc Giang, đồng thời bố trí nguồn kinh phí và huy động mọi nguồn lực để thực hiện công tác đền bù, giải phóng mặt bằng theo quy hoạch, có như vậy mới mở rộng được không gian tổ chức lễ hội.

3.2.6. Quản lý an ninh trật tự và môi trường trong lễ hội

3.2.6.1. Quản lý an ninh trật tự, an toàn giao thông, phòng chống cháy nổ

Công an huyện Yên Thế tiếp tục xây dựng kế hoạch, phương án đảm bảo công tác an ninh trật tự tại lễ hội. Bố trí đầy đủ số lượng cán bộ, chiến sỹ tham gia làm nhiệm vụ bảo đảm công tác an ninh trật tự tại lễ hội; phân chia thành nhiều tổ để quản lý từng khu vực, từng địa bàn trọng điểm.

Bố trí phòng trực chỉ huy đảm bảo công tác an ninh trật tự tại lễ hội để chỉ đạo, tiếp nhận phản ánh, tố giác của nhân dân và du khách thập phương về các vi phạm diễn ra tại lễ hội. Nâng cao tinh thần, trách nhiệm của lực lượng công an, quân sự làm nhiệm vụ công tác an ninh trật tự tại lễ hội. Tăng số buổi, số lượt tuần tra đêm trước, trong thời gian diễn ra lễ hội. Tiếp tục bố trí, thiết lập các chốt chặn không cho các phương tiện giao thông vào khu vực lễ hội. Hướng dẫn các phương tiện giao thông, xe cơ giới đi vào đường tránh để không gây ùn tắc giao thông. Tăng cường công tác kiểm tra an toàn giao thông trong những ngày diễn ra lễ hội, kiên quyết xử lý đối với các trường hợp hộ dân coi nới, lấn chiếm lòng đường, vỉa hè và các trường hợp vi phạm Luật An toàn giao thông.

3.2.6.2. Quản lý môi trường trong lễ hội

Đối với công tác vệ sinh môi trường, xây dựng hệ thống pa nô, khẩu hiệu, biểu ngữ, điểm truyền thông tại khu vực lễ hội tuyên truyền về công tác bảo vệ môi trường. Tiếp tục huy động sự tham gia, vào cuộc của đội ngũ thanh niên tình nguyện, đội ngũ học sinh, đồng thời bố trí đội ngũ này tại nhiều vị trí trong khu vực lễ hội để hướng dẫn, nhắc nhở người dân, du khách xả rác đúng nơi quy định. Bố trí thêm nhiều các công trình vệ sinh, thùng rác công cộng, hệ thống thu gom, xử lý rác thải xung quanh khu vực lễ hội, nhất là những khu vực trọng tâm, trọng điểm, tại các khu vực kinh doanh dịch vụ ăn uống, giải khát, khu vực mua sắm...

3.2.7. Quản lý có hiệu quả nguồn tài chính, cơ sở vật chất và đẩy mạnh công tác xã hội hóa

3.2.7.1. Quản lý nguồn tài chính và cơ sở vật chất

Đối với nguồn kinh phí thu từ tiền công đúc, BTC lễ hội tiếp tục duy trì và thực hiện tốt việc thành lập tổ đón tiếp khách, ghi phiếu công đúc, mở sổ theo dõi ghi tên người công đúc rõ ràng, công khai minh bạch, hướng dẫn quý khách đặt tiền lễ vào đúng nơi quy định... Tuy nhiên, để quản lý và sử dụng nguồn kinh phí này hiệu quả hơn, UBND huyện cần yêu cầu Ban Quản lý di tích xây dựng quy chế quản lý, sử dụng nguồn tiền công đúc và phải được UBND huyện phê duyệt.

Về nguồn kinh thu từ việc cho thuê các địa điểm kinh doanh, phí môi trường, Tổ Quản lý lễ hội tiếp tục duy trì thực hiện tốt việc ghi biên lai, phiếu thu cụ thể, với sự tham gia giám sát của cán bộ Chi Cục thuế huyện, Phòng Tài chính - Kế hoạch... Trong những năm tiếp theo Tổ Quản lý lễ hội phải quản lý tốt hơn, cương quyết và triệt để hơn đối với các hộ kinh doanh không đăng ký thuê đất, không nộp lệ phí thuê vị trí bán hàng, nhưng lại ngang nhiên ngồi vào các khu vực cấm bán hàng hoặc bán hàng di động, từ đó gây thất thoát nguồn thu cho ngân sách Nhà nước.

Ban Tổ chức lễ hội cần tham mưu, đề xuất với UBND huyện quan tâm, đầu tư nâng cấp lại Nhà trưng bày khởi nghĩa Yên Thế. Cùng với đó là đẩy nhanh tiến độ đầu tư xây dựng Khu liên hợp văn hóa, thể thao huyện Yên Thế để phục vụ cho một số hoạt động văn hóa, thể thao tại lễ hội. Đầu tư, trang bị cho Trung tâm VH-TT-TT huyện sân khấu lắp ghép di động, trang thiết bị âm thanh, ánh sáng đủ công suất, bàn ghế... để phục vụ hoạt động nghi lễ và một số nhiệm vụ khác tại lễ hội.

3.2.7.2. Đẩy mạnh công tác xã hội hóa trong tổ chức và quản lý lễ hội

Đối với lễ hội Yên Thế, kinh phí Nhà nước chi cho tổ chức lễ hội hàng năm lên đến gần 2.000.000.000đ, chính vì vậy trong thời gian tới UBND huyện, BTC lễ hội phải quan tâm, đẩy mạnh công tác xã hội hóa từ các nhà hảo tâm, các doanh nghiệp, con em thành đạt của địa phương và nhân dân tham gia đóng góp, ủng hộ về kinh phí để tổ chức, quản lý lễ hội; đầu tư cho việc trùng tu, tôn tạo di tích, đầu tư cơ sở hạ tầng, tạo không gian, kiến trúc của khu tích và khu vực tổ chức lễ hội.

3.2.8. Tăng cường công tác thanh, kiểm tra, thi đua khen thưởng

Tiếp tục duy trì hoạt động của các đoàn thanh, kiểm tra hiện có. Tuy nhiên, để công tác thanh, kiểm tra tại lễ hội Yên Thế hàng năm hiệu quả hơn, các đoàn kiểm tra phải đổi mới hình thức hoạt động, phương pháp kiểm tra, đảm bảo bí mật, bất ngờ, tránh tình trạng kiểm tra theo tính hình thức, nhắc nhở qua loa. Kiên quyết xử lý nghiêm các trường hợp vi phạm trong kinh doanh và tổ chức các hoạt động tại lễ hội để làm gương cho các hộ kinh doanh khác nhìn vào và tự giác chấp hành.

Tổ chức các lớp đào tạo, bồi dưỡng và nâng cao nghiệp vụ chuyên môn về công tác kiểm tra, giám sát các hoạt động trong lễ hội nói chung và đối với lễ hội Yên Thế nói riêng cho cán bộ làm công tác kiểm tra, giám sát. Trang bị đầy đủ phương tiện, kỹ thuật phục vụ cho công tác kiểm tra tại lễ hội.

Kết thúc lễ hội BTC lễ hội cần tổ chức hội nghị tổng kết để kiểm điểm đánh giá kết quả tổ chức lễ hội, chỉ rõ tồn tại hạn chế trong công tác tổ chức, quản lý lễ hội; đề ra phương hướng, giải pháp để tổ chức và quản lý lễ hội năm sau hiệu quả hơn. Biểu dương, khen thưởng các tập thể, cá nhân có nhiều thành tích trong công tác quản lý lễ hội để động viên, khích lệ kịp thời.

Tiểu kết

Qua phân tích thực trạng công tác quản lý lễ hội Yên Thế tại chương 2, tác giả đã làm rõ những ưu, khuyết điểm, tồn tại hạn chế trong công tác quản lý lễ hội ở các khía cạnh: vai trò, trách nhiệm của các chủ thể quản lý lễ hội; việc ban hành và tuyên truyền, phổ biến, thực thi các văn bản quản lý; vấn đề xây dựng kế hoạch và phương án tổ chức lễ hội; sự quan tâm về công tác bảo tồn và phát huy các di sản trong lễ hội; công tác quản lý các hoạt động kinh doanh dịch vụ; quản lý các sản phẩm văn hóa, dịch vụ văn hóa; quản lý vệ sinh môi trường, an toàn thực phẩm; quản lý nguồn tài chính tại lễ hội ra sao... Trên cơ sở đó, vấn đề đặt ra là cần có định hướng, giải pháp để quản lý, tổ chức lễ hội Yên Thế được tốt hơn, chặt chẽ hơn.

Chính vì vậy tại chương này, tác giả đã đề xuất 8 giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội Yên Thế hiện nay.

KẾT LUẬN

Sau khi nghiên cứu đề tài, có thể rút ra một số kết luận như sau:

Luận văn đã phân tích được một số khái niệm có liên quan, làm rõ được những điểm mới giữa các văn bản của Trung ương, của tỉnh Bắc Giang ban hành về công tác quản lý lễ hội trong thời gian qua. Luận văn cũng xác định rõ được các nội dung về quản lý lễ hội, khái quát một cách tổng quan về nguồn gốc và các thành tố trong lễ hội, chỉ ra được các giá trị tiêu biểu, cũng như vai trò của công tác quản lý đối với lễ hội Yên Thế... Cùng với đó là các chủ thể tham gia vào việc quản lý lễ hội đã thực hiện được vai trò, trách nhiệm mình. Việc xây dựng kế hoạch, phương án tổ chức lễ hội đã được BTC lễ hội quan tâm triển khai thực hiện, đảm bảo được mục đích, yêu cầu đề ra. Công tác bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa trong lễ hội đã được quan tâm, chú trọng. Công tác quản lý các hoạt động kinh doanh dịch vụ, quản lý vệ sinh môi trường, an toàn thực phẩm, nguồn tài chính và cơ sở vật chất trong lễ hội đã được quản lý bằng nhiều giải pháp cụ thể. Về an ninh trật tự, an toàn giao thông, phòng chống, cháy nổ tại lễ hội được tăng cường, xiết chặt. Hoạt động thanh, kiểm tra tại lễ hội được tăng cường, có sự tham gia của nhiều đoàn kiểm tra. Công tác thi đua khen thưởng tại lễ hội phần nào được quan tâm.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, công tác quản lý và tổ chức lễ hội Yên Thế vẫn còn những hạn chế như đã nêu ở phần thực trạng (2.3.2). Trên cơ sở đó, tác giả đã đề xuất 8 giải pháp để nâng cao công tác quản lý, tổ chức lễ hội Yên Thế (đã nêu ở mục 3.2).

Để thực hiện đồng bộ 8 giải pháp trên, trong thời gian tới các cấp ủy Đảng, chính quyền, BTC lễ hội Yên Thế phải tăng cường công tác chỉ đạo, tuyên truyền, phổ biến, quán triệt để nâng cao vai trò, trách nhiệm của các cơ quan, đơn vị và toàn thể nhân dân trong huyện trong công tác quản lý, tổ chức lễ hội. Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, kiểm điểm rút kinh nghiệm, nêu cao tinh thần phê bình và tự phê bình... Đây là nội dung, nhiệm vụ quan trọng nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý, tổ chức lễ hội Yên Thế trong thời gian tới.